

การศึกษารูปแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

A Study of Activity Models Consistent with Volunteer Activities of Students at Yala Rajabhat University

นุรอากีฟาสาฟีกา เจ๊ะแน¹, นาซูฮา วาเตะ², นูห์รอ สะเตาะ³, อารีฟ มะกะ⁴

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สาขาการปกครองและกฎหมายมหาชน มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา,
406622001@yru.ac.th

²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สาขาการปกครองและกฎหมายมหาชน มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา,
406622025@yru.ac.th

³คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สาขาการปกครองและกฎหมายมหาชน มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา,
406622026@yru.ac.th

⁴อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, arif.m@yru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับจิตอาสาของนักศึกษา และ 3) เพื่อเสนอแนะรูปแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ปีการศึกษา 2568 จำนวน 382 คน จากประชากรทั้งสิ้น 8,059 คน ใน 5 คณะ โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า วัตถุประสงค์ที่ 1) โดยภาพรวมรูปแบบกิจกรรมจิตอาสาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.51$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความสอดคล้องกับหลักการจิตอาสา ($\bar{X} = 2.75$) การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม ($\bar{X} = 2.65$) และการเลือกกิจกรรมตามความสนใจ ($\bar{X} = 2.61$) ขณะที่ประเด็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ความสมัครใจในการเข้าร่วม ความยืดหยุ่นของกิจกรรม การจัดสรรเวลา และการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหลังเสร็จกิจกรรม ($\bar{X} = 2.27$) วัตถุประสงค์ที่ 2) แนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมให้กิจกรรมตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจ การเพิ่มความยืดหยุ่นและความหลากหลายของกิจกรรม การจัดสรรเวลาให้เหมาะสมกับบริบทของนักศึกษา และการพัฒนาระบบรับฟังความคิดเห็นภายหลังกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม วัตถุประสงค์ที่ 3) ข้อเสนอแนะรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสม ได้แก่ การปรับจากกิจกรรมภาคบังคับเป็นระบบสะสมชั่วโมงจิตอาสาที่นักศึกษาเลือก

เข้าร่วมได้ตามความสมัครใจ การเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการออกแบบและประเมินผลกิจกรรม รวมถึงการจัดกระบวนการสะท้อนความคิดเห็นภายหลังทุกกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนา จิตสาธารณะของนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

คำหลัก: กิจกรรมจิตอาสา, นักศึกษา

Abstract

This research aimed to: 1) examine activity patterns aligned with the volunteer spirit activities of students at Yala Rajabhat University; 2) investigate guidelines for developing activity patterns consistent with students' volunteer spirit; and 3) propose activity patterns that correspond to volunteer spirit activities of students at Yala Rajabhat University. A quantitative research approach was employed. The sample consisted of 382 students from Yala Rajabhat University in the academic year 2025, drawn from a total population of 8,059 students across five faculties, using proportional stratified random sampling. The research instrument was a five-point Likert scale questionnaire, and data were analyzed using descriptive statistics.

The findings revealed as follows. Regarding the first objective, the overall volunteer spirit activity patterns were at a low level ($\bar{X} = 2.51$). Dimensions rated at a moderate level were: alignment with volunteer spirit principles ($\bar{X} = 2.75$), opportunities for participation ($\bar{X} = 2.65$), and activity selection based on personal interest ($\bar{X} = 2.61$), while the majority of dimensions-including voluntary participation, activity flexibility, time allocation, and post-activity reflection-were rated at a low level ($\bar{X} = 2.27$). Regarding the second objective, key development guidelines included promoting voluntariness as the foundation of activities, increasing flexibility and diversity of activity options, adjusting scheduling to fit students' academic contexts, and establishing a concrete feedback mechanism following each activity. Regarding the third objective, recommended activity models included transitioning from mandatory participation to a voluntary hour-accumulation system, enabling students to participate in activity design and evaluation, and systematically incorporating post-activity reflection sessions. These measures are intended to effectively and sustainably promote student engagement and the cultivation of public-mindedness.

Keywords: Volunteer spirit activities, students

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้มีการปรับปรุงเพื่อกำหนดขอบเขตและบทบาทของหน่วยงานทางการศึกษาให้สอดคล้องกับโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินที่เปลี่ยนแปลงไป อันเนื่องมาจากการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศอย่างเป็นระบบ (ราชกิจจานุเบกษา, 2562: 49-53) ทั้งนี้ การจัดการศึกษาตามเจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าวมิได้มุ่งเน้นเพียงการพัฒนาความรู้ทางวิชาการเท่านั้น หากยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนในมิติของคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21

จิตอาสาเป็นแนวคิดที่สะท้อนถึงการกระทำที่เกิดจากความสมัครใจ มุ่งประโยชน์ส่วนรวม และส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณค่า โดยครอบคลุมทั้งการเสียสละเวลา แรงกาย และสติปัญญา เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม อันนำไปสู่การพัฒนาจิตสาธารณะและคุณธรรมของบุคคล (มิชิตา จำปาเทศ รอดเจริญ, 2551; ชลลดา ทองทวีและคณะ, 2541; ประเวศ วะสี, 2552) อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมจิตอาสาในบริบทของสถาบันอุดมศึกษาอาจยังเผชิญกับข้อจำกัดบางประการ โดยเฉพาะในด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมที่อาจยังไม่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของผู้เรียนอย่างแท้จริง รวมถึงประเด็นด้านความยืดหยุ่นในการเข้าร่วมกิจกรรม การจัดสรรเวลา และการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสะท้อนความคิดเห็นภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

ในบริบทของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ซึ่งมีความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม การออกแบบรูปแบบกิจกรรมจิตอาสาจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทดังกล่าว เพื่อให้สามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของจิตอาสา ดังนั้น การศึกษารูปแบบกิจกรรมจิตอาสาที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน การศึกษาแนวทางการพัฒนา และการเสนอแนะรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสม จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ควรได้รับการศึกษาอย่างเป็นระบบ อันจะนำไปสู่การพัฒนากิจกรรมจิตอาสาที่มีประสิทธิภาพและเอื้อต่อการพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับจิตอาสาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

3. เพื่อเสนอแนะรูปแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมจิตอาสาที่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา
2. ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมจิตอาสาให้มีประสิทธิภาพและส่งเสริมการมีส่วนร่วมมากขึ้น
3. ช่วยพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษา และเป็นข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์สร้างเป็นกรอบแนวทางการวิจัย ได้ดังนี้

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg's Moral Development) อธิบายถึงระดับการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของมนุษย์ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ชั้นตามช่วงวัยและเหตุผลในการกระทำ:

ขั้นที่ 1 ขั้นการหลบหลีกการลงโทษ (2-7 ปี): ตัดสินใจเพื่อไม่ให้ตนเองถูกลงโทษ

ขั้นที่ 2 ขั้นการแสวงหารางวัล (7-10 ปี): ตัดสินใจเพื่อหวังผลตอบแทนที่ตนต้องการ

ขั้นที่ 3 ขั้นการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (10-13 ปี): ตัดสินใจตามการชักจูงหรือความเห็นชอบของเพื่อนและคนรอบข้าง

ขั้นที่ 4 ขั้นการทำตามหน้าที่ทางสังคม (13-16 ปี): ตัดสินใจโดยตระหนักถึงหน้าที่ในฐานะหน่วยหนึ่งของสังคม

ขั้นที่ 5 ขั้นการทำตามค่านิยมสัญญา (16 ปีขึ้นไป): เป็นระดับที่บุคคลตัดสินใจโดยเห็นแก่ประโยชน์ของคนหมู่มาก สามารถควบคุมบังคับใจตนเองไม่ให้ขัดต่อสิทธิของผู้อื่น

ขั้นที่ 6 ขั้นการยึดอุดมคติสากล (20 ปี ขึ้นไป หรือวัยผู้ใหญ่): เป็นจริยธรรมขั้นสูงสุดที่ตัดสินใจตามหลัก อุดมคติประจำใจเพื่อส่วนรวม

องค์ประกอบและจิตสำนึกแห่งจิตอาสา จากการรวบรวมแนวคิดสรุปได้ว่า จิตอาสา คือสำนึกที่เกิดจากภายในและแสดงออกด้วยความสมัครใจเพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยแบ่งเป็น 3 มิติสำคัญ ดังนี้:

จิตสำนึกต่อตนเอง: คือ ความรับผิดชอบ การเสียสละ และการแบ่งปัน โดยเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ทำความดีด้วยใจบริสุทธิ์โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

จิตสำนึกต่อผู้อื่น: แสดงออกผ่านความเอื้ออาทร เมตตากรุณา และพร้อมจะให้ความช่วยเหลือเมื่อเห็นผู้อื่นตกทุกข์ได้ยาก

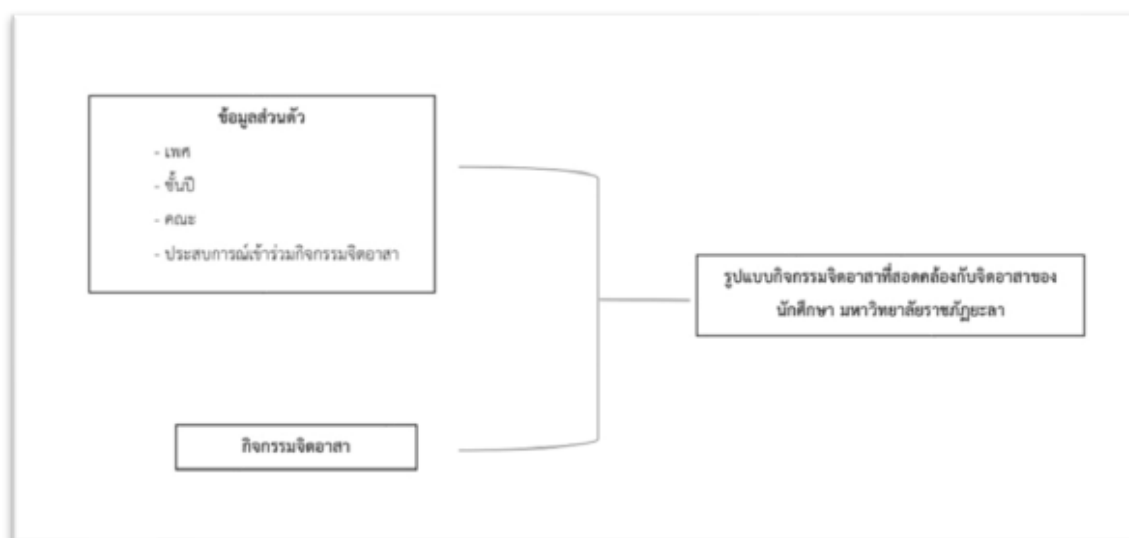
จิตสำนึกต่อสังคม: คือการมีพฤติกรรมถนอมใช้สิ่งสาธารณะ เคารพสิทธิผู้อื่น ไม่เบียดเบียนสังคม และปฏิบัติตนภายใต้กรอบกฎหมายและศีลธรรมอันดี

การสร้างและประโยชน์ของจิตอาสา การสร้างจิตอาสาต้องเริ่มจากภายในบุคคลผ่านการสร้างทัศนคติเชิงบวกและการยึดหลักคุณธรรมในการดำเนินชีวิต พฤติกรรมที่แสดงออกมาจะสะท้อนถึงการมีวินัยในตนเอง การตระหนักถึงปัญหาสังคม และการดำเนินชีวิตตามหลักคำสอนของศาสนาที่มุ่งเน้นให้เป็นคนดี นอกจากนี้ จิตอาสายังส่งผลดีต่อปัจเจกชนในด้านการพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาไปพร้อมกัน

แนวคิดกิจกรรมนักศึกษา

กิจกรรมนักศึกษา หมายถึง กิจกรรมหลากหลายรูปแบบที่จัดขึ้นโดยมีจุดประสงค์บางอย่าง ส่วนใหญ่แล้วเป็นกิจกรรมที่มีความสร้างสรรค์ ทั้งในรูปแบบของกิจกรรมเพื่อการพัฒนาสังคม กิจกรรมเพื่อความบันเทิง และกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งกิจกรรมที่ชมรมและมหาวิทยาลัยจัดขึ้น เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาในการส่งเสริมการพัฒนาทักษะ บุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ นักศึกษาสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมได้ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง นอกจากนี้กิจกรรมยังเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้จัดกิจกรรมองค์การปกครองตนเอง ทำกิจกรรมในรูปแบบของชมรมต่าง ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้และการเตรียมตัวสำหรับการดำเนินชีวิตในวิถีประชาธิปไตย (วรรณกร พลพิชัย, 2557)

กิจกรรมนักศึกษา หมายถึง กิจกรรมทั้งหมดที่นักศึกษาหรือสถาบันจัดขึ้นนอกเหนือจากการเรียน โดยสถาบันให้การสนับสนุนกิจกรรมนั้น ๆ ซึ่งนักศึกษสามารถเข้าร่วมได้ตามความสนใจ ความสมัครใจ และตามความถนัดของนักศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านวิชาการ ความคิดและ บุคลิกภาพของนักศึกษา (พิชญา หอมหวล, 2560)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ปีการศึกษา 2568 ทั้งหมด 5 คณะ จำนวนทั้งสิ้น 8,059 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% ($e = 0.05$) ซึ่งคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างได้เท่ากับ 381.08 คน เพื่อความครอบคลุมและป้องกันความผิดพลาดในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างรวมเป็น 382 คน

ในการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการ สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้ 'คณะ' เป็นชั้นภูมิ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการสร้างเครื่องมือ

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยลักษณะแบบสอบถามที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ให้กลุ่มตัวอย่างอ่านและตอบด้วยตนเอง ซึ่งมีข้อคำถามครอบคลุมตัวแปรต่างๆ ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจิตอาสา
2. สร้างแบบสอบถามที่กำหนดขอบเขตตามสมมติฐาน
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและแนะนำในการสร้างข้อ

คำถามเพื่อให้มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน โดยการใช้กระบวนการตรวจค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม IOC

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการคัดเลือก และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ มาจัดพิมพ์

5. เมื่อได้แบบสอบถามที่มีคุณภาพตามที่กำหนดแล้วจึงนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อดำเนินการวิเคราะห์วิจัยต่อไป

การรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้กำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 382 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า และคำถามปลายเปิดเพื่อรับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ข้อมูลที่ได้ถูกตรวจสอบความครบถ้วนก่อนนำไปประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ ส่วนข้อมูลจากคำถามปลายเปิดวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและสรุปเป็นประเด็นสำคัญประกอบการอภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เป็นหลักโดยการทำดำเนินการขั้นแรก คือ เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามมาแล้วจะนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วดำเนินการลงรหัส หลังจากนั้นได้มีการตรวจสอบเพื่อความถูกต้องอีกครั้ง แล้วจึงดำเนินการ ถ่ายรหัสลงในแบบฟอร์มและบันทึกข้อมูลจากแบบสอบถามรหัสลงในคอมพิวเตอร์ประมวลผลข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าความถี่ (Frequency), ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับจิตอาสาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และ 3) เพื่อเสนอแนะรูปแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมจิตอาสา

ประเด็นคำถาม	$\bar{X}$	ระดับ
1. กิจกรรมจิตอาสาภาคบังคับทั้งหมดมีความสอดคล้องกับหลักการจิตอาสา	2.75	ปานกลาง
2. รูปแบบกิจกรรมเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม	2.65	ปานกลาง
3. นักศึกษาสามารถเลือกประเภทกิจกรรมตามความสนใจของตนเอง	2.61	ปานกลาง
4. กิจกรรมจิตอาสาที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา	2.55	น้อย
5. รูปแบบกิจกรรมมีการจัดสรรเวลาอย่างเหมาะสม	2.52	น้อย
6. รูปแบบกิจกรรมมีการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานที่เหมาะสม	2.50	น้อย
7. รูปแบบกิจกรรมมีความยืดหยุ่นในการเข้าร่วม	2.47	น้อย
8. รูปแบบการจัดกิจกรรมสะท้อนหลักการ “จิตอาสาโดยความเต็มใจ”	2.40	น้อย
9. โดยภาพรวมรูปแบบกิจกรรมจิตอาสาของมหาวิทยาลัยมีความสอดคล้องกับหลักการจิตอาสา	2.38	น้อย
10. รูปแบบกิจกรรมเปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นหลังเสร็จกิจกรรม	2.27	น้อย
รวม	2.51	น้อย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมรูปแบบกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.51, S.D. = 0.905$) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมในปัจจุบันยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักศึกษาได้อย่างเพียงพอ และยังไม่สอดคล้องกับหลักการจิตอาสาในหลายมิติ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ในการศึกษาระดับความสอดคล้องของกิจกรรมจิตอาสา

เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบรายละเอียดดังนี้

ประการแรก ผลการวิจัยยืนยันว่ากิจกรรมจิตอาสาในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย แสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดของรูปแบบกิจกรรมที่ยังไม่สามารถสร้างการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของนักศึกษา ซึ่งสะท้อนระดับความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 อย่างชัดเจน

ประการที่สอง กิจกรรมจิตอาสาภาคบังคับมีความสอดคล้องกับหลักการจิตอาสาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.75$, S.D. = 1.099) แม้จะมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด แต่ความแปรปรวนของข้อมูลสะท้อนถึงความเห็นที่แตกต่างกันของนักศึกษา แสดงให้เห็นว่ารูปแบบกิจกรรมยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการได้อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญในการอธิบายระดับความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

ประการที่สาม การเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.65$, S.D. = 1.020) สะท้อนว่ากิจกรรมมีการเปิดโอกาสในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่ครอบคลุมทุกขั้นตอน โดยเฉพาะการวางแผนและการตัดสินใจ ซึ่งข้อมูลในส่วนนี้ไม่เพียงพอวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เท่านั้น แต่ยังชี้ให้เห็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของนักศึกษา ซึ่งเชื่อมโยงไปสู่วัตถุประสงค์ข้อที่ 2

ประการที่สี่ นักศึกษาสามารถเลือกกิจกรรมตามความสนใจได้ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.61$, S.D. = 0.992) แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมเริ่มคำนึงถึงความต้องการของนักศึกษา แต่ยังไม่เพียงพอ ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สะท้อนทั้งระดับความสอดคล้อง (วัตถุประสงค์ข้อที่ 1) และเป็นแนวทางในการพัฒนาให้กิจกรรมมีความหลากหลายมากขึ้น ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

ประการที่ห้า ความสอดคล้องของกิจกรรมกับความต้องการของนักศึกษายู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.55$, S.D. = 1.104) สะท้อนว่ารูปแบบกิจกรรมยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายได้อย่างแท้จริง ซึ่งผลการวิจัยในประเด็นนี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับปรุงกิจกรรมให้สอดคล้องกับผู้เรียนมากขึ้น ซึ่งเชื่อมโยงโดยตรงกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

ประการที่หก ความเหมาะสมของการจัดสรรเวลา ($\bar{X} = 2.52$, S.D. = 0.987) และระยะเวลาดำเนินกิจกรรม ($\bar{X} = 2.50$, S.D. = 1.003) อยู่ในระดับน้อย แสดงให้เห็นว่าการกำหนดเวลายังไม่สอดคล้องกับบริบทชีวิตของนักศึกษา ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญที่นำไปสู่แนวทางการปรับปรุงรูปแบบกิจกรรม ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

ประการที่เจ็ด ความยืดหยุ่นในการเข้าร่วมกิจกรรมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.47$, S.D. = 0.971) สะท้อนถึงข้อจำกัดของรูปแบบกิจกรรมในด้านเงื่อนไขการเข้าร่วม ซึ่งเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ควรได้รับการพัฒนาให้มีความยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

ประการที่แปด การสะท้อนหลักการจิตอาสาโดยความเต็มใจอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.40$, S.D. = 0.995) แสดงให้เห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมยังไม่เกิดจากแรงจูงใจภายในอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงลึกที่สะท้อนระดับความสอดคล้องของกิจกรรม ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และชี้ให้เห็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมให้เน้นความสมัครใจมากขึ้น ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

ประการที่เก้า ความสอดคล้องโดยภาพรวมกับหลักการจิตอาสาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.38$, S.D. = 0.998) แสดงให้เห็นว่ารูปแบบกิจกรรมยังไม่สามารถสะท้อนแนวคิดจิตอาสาได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งเป็นข้อค้นพบสำคัญที่ต่อบัณฑิตผู้ประสงค์ข้อที่ 1 อย่างชัดเจน

ประการที่สิบ การเปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นภายหลังสิ้นสุดกิจกรรมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.27$, S.D. = 0.883) ซึ่งเป็นค่าที่ต่ำที่สุด สะท้อนว่ากิจกรรมยังขาดกระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นสะท้อนผล และเป็นข้อมูลสำคัญที่นำไปสู่แนวทางการพัฒนาในด้านการเปิดพื้นที่ให้แสดงความคิดเห็นตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

จากผลการวิจัยในทุกประเด็นดังกล่าว สามารถสังเคราะห์เป็นภาพรวมได้ว่า รูปแบบกิจกรรมจิตอาสาที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบันยังมีข้อจำกัดในด้านความสมัครใจ ความยืดหยุ่น การมีส่วนร่วม และการตอบสนองต่อความต้องการของนักศึกษา ซึ่งนำไปสู่การเสนอรูปแบบกิจกรรมจิตอาสาที่เหมาะสม โดยควรเน้นการเข้าร่วมโดยความสมัครใจ เพิ่มความหลากหลายของกิจกรรม ปรับความยืดหยุ่นด้านเวลา และเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกิจกรรม นอกจากนี้ จากผลการวิจัยดังกล่าว สามารถสังเคราะห์แนวทางการพัฒนารูปแบบกิจกรรมจิตอาสาได้อย่างชัดเจน ได้แก่ การปรับกิจกรรมจากภาคบังคับเป็นแบบสมัครใจ การเพิ่มความยืดหยุ่นด้านเวลาและรูปแบบกิจกรรม การเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน และการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของนักศึกษา ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และจากการสังเคราะห์ดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถเสนอรูปแบบกิจกรรมจิตอาสาที่เหมาะสม โดยเน้น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความสมัครใจ 2) ความยืดหยุ่น 3) การมีส่วนร่วม และ 4) ความสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 อย่างเป็นรูปธรรม

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และผ่านกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติอย่างเป็นระบบ จึงทำให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือและสามารถสะท้อนความคิดเห็นของนักศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญ

ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมรูปแบบกิจกรรมจิตอาสาอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยรวม 2.51) แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมที่ดำเนินอยู่ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษาได้อย่างเพียงพอ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความสอดคล้องกับหลักการจิตอาสา ($\bar{X} = 2.75$) การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม ($\bar{X} = 2.65$) และการเลือกกิจกรรมตามความสนใจ ($\bar{X} = 2.61$) ขณะที่ประเด็นสำคัญส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ความสมัครใจในการเข้าร่วม ความยืดหยุ่นของกิจกรรม การจัดสรรเวลาและระยะเวลาดำเนินงาน รวมถึงการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหลังเสร็จกิจกรรม ($\bar{X} = 2.27$) ซึ่งเป็นค่าต่ำที่สุด

นอกจากนี้ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่านักศึกษามีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในหลายประเด็น โดยเฉพาะด้านความสอดคล้องกับความต้องการและความสมัครใจ แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของประสบการณ์และการรับรู้ต่อกิจกรรมจิตอาสา โดยสรุป ผลการวิจัยเชิงปริมาณชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า รูปแบบกิจกรรมจิตอาสาในปัจจุบันยังมีข้อจำกัดในหลายด้าน และควรได้รับการพัฒนา โดยเฉพาะการส่งเสริมความสมัครใจ ความยืดหยุ่น การจัดการเวลา และการเปิดพื้นที่สะท้อนความคิดเห็น ทั้งนี้เพื่อให้กิจกรรมจิตอาสาสามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษา และส่งเสริมการพัฒนาจิตสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการศึกษารูปแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา สามารถอภิปรายผลตามประเด็นสำคัญได้ดังนี้

ประการแรก ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมกิจกรรมจิตอาสาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.51$, $S.D. = 0.905$) สะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบกิจกรรมที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบันยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษาได้อย่างเพียงพอ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะของกิจกรรมที่ยังคงเป็นภาคบังคับมากกว่า การเปิดโอกาสให้เข้าร่วมด้วยความสมัครใจ ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดจิตอาสา (Volunteerism) ที่เน้นการกระทำเพื่อส่วนรวมโดยเกิดจากความเต็มใจของบุคคล ดังนั้นเมื่อขาดความสมัครใจ ย่อมส่งผลให้การมีส่วนร่วมของนักศึกษาไม่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง และไม่สามารถพัฒนาจิตสาธารณะได้ตามเป้าหมาย

ประการที่สอง ผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมจิตอาสาภาคบังคับมีความสอดคล้องกับหลักการจิตอาสาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.75$, $S.D. = 1.099$) แม้ว่าจะมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด แต่ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่สูงสะท้อนถึงความเห็นที่แตกต่างกันของนักศึกษา แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมยังไม่สามารถสร้างความเข้าใจร่วมเกี่ยวกับจิตอาสาได้อย่างชัดเจน ซึ่งแม้จะสอดคล้องในเชิงรูปแบบ แต่ยังขัดกับแนวคิดจิตอาสาที่เน้นความสมัครใจเป็นสำคัญ

ประการที่สาม ผลการวิจัยพบว่าโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.65$, $S.D. = 1.020$) สะท้อนว่ากิจกรรมมีการเปิดโอกาสในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่ครอบคลุมในทุกมิติ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดกิจกรรมนักศึกษา (Student Activities Concept) ที่ระบุว่าการมีส่วนร่วมที่แท้จริงควรเกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของกิจกรรม

ประการที่สี่ ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาสามารถเลือกกิจกรรมตามความสนใจได้ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.61$, $S.D. = 0.992$) แสดงให้เห็นว่ามีการคำนึงถึงความต้องการของนักศึกษาในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดกิจกรรมนักศึกษาที่เน้นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมตามความสนใจและความถนัด

ประการที่ห้า ผลการวิจัยพบว่าความสอดคล้องของกิจกรรมกับความต้องการของนักศึกษาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.55$, S.D. = 1.104) ซึ่งมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูง แสดงถึงความเห็นที่แตกต่างกันอย่างมากระหว่างรูปแบบกิจกรรมยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของนักศึกษาได้อย่างแท้จริง ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดกิจกรรมนักศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ประการที่หก ผลการวิจัยพบว่าความเหมาะสมของการจัดสรรเวลาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.52$, S.D. = 0.987) และความเหมาะสมของระยะเวลาดำเนินกิจกรรมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.50$, S.D. = 1.003) สะท้อนว่าการจัดกิจกรรมยังไม่สอดคล้องกับบริบทและวิถีชีวิตของนักศึกษา ซึ่งขัดกับแนวคิดกิจกรรมนักศึกษาที่ควรคำนึงถึงความพร้อมและข้อจำกัดของผู้เข้าร่วม

ประการที่เจ็ด ผลการวิจัยพบว่าความยืดหยุ่นในการเข้าร่วมกิจกรรมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.47$, S.D. = 0.971) แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมยังมีข้อจำกัดในด้านรูปแบบและเงื่อนไขการเข้าร่วม ซึ่งไม่เอื้อต่อการตัดสินใจเข้าร่วมของนักศึกษาและไม่สอดคล้องกับแนวคิดกิจกรรมนักศึกษาที่เน้นความยืดหยุ่นและความหลากหลาย

ประการที่แปด ผลการวิจัยพบว่าการสะท้อนหลักการจิตอาสาโดยความเต็มใจอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.40$, S.D. = 0.995) สะท้อนว่ากิจกรรมยังไม่สามารถปลูกฝังพฤติกรรมจิตอาสาที่เกิดจากแรงจูงใจภายในได้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg) ที่ชี้ว่าการกระทำเพื่อส่วนรวมอย่างแท้จริงต้องเกิดจากจิตสำนึกภายใน มิใช่การปฏิบัติตามข้อบังคับ

ประการที่เก้า ผลการวิจัยพบว่าความสอดคล้องโดยภาพรวมกับหลักการจิตอาสาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.38$, S.D. = 0.998) แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมยังไม่สามารถสะท้อนแนวคิดจิตอาสาได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งขัดกับแนวคิดจิตอาสา (Volunteerism) ที่เน้นความสมัครใจและการมีจิตสาธารณะ

ประการที่สิบ ผลการวิจัยพบว่าโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นภายหลังสิ้นสุดกิจกรรมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.27$, S.D. = 0.883) ซึ่งเป็นค่าต่ำที่สุด สะท้อนให้เห็นว่ากิจกรรมยังขาดการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในด้านความคิดเห็นและการสะท้อนมุมมองของนักศึกษา ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงตามแนวคิดจิตอาสา

โดยสรุป ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่ารูปแบบกิจกรรมจิตอาสาที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบันยังไม่สอดคล้องกับแนวคิดจิตอาสา แนวคิดกิจกรรมนักศึกษา และทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กอย่างสมบูรณ์ โดยเฉพาะในด้านความสมัครใจ ความยืดหยุ่น และการมีส่วนร่วมของนักศึกษา ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาจิตสาธารณะของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. มหาวิทยาลัยควรพัฒนารูปแบบกิจกรรมจิตอาสาที่เน้นความสมัครใจและแรงจูงใจภายในของนักศึกษา เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน
2. ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการออกแบบ วางแผน และประเมินผลกิจกรรม เพื่อสร้างความรู้สึกรับผิดชอบและมีความรับผิดชอบร่วมกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก
2. ควรศึกษาผลกระทบระยะยาวของกิจกรรมจิตอาสาต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- พิชญา หอมหวล. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษามหาวิทยาลัย ศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัย ศิลปากร).
- มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. (2568). เข้าถึงเมื่อ 20 ธ.ค. 2568 เข้าถึงได้จาก <http://stddev.yru.ac.th/th/>.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก, 49-53.
- วรรณกร พลพิชัย. (2557). อิทธิพลของการมีส่วนร่วมกิจกรรมนันทนาการ สนับสนุนทางสังคม ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเองและลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่มีต่อพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).